

جلوه‌های ویژه، آن چیزهایی است که هنگام فیلم‌برداری دیده نمی‌شود؛ ولی در نمایش فیلم مقابل چشمان بیننده قرار می‌گیرد

کلیدواژه‌ها: جلوه‌های ویژه، کروماکی، پرده‌ی آبی.

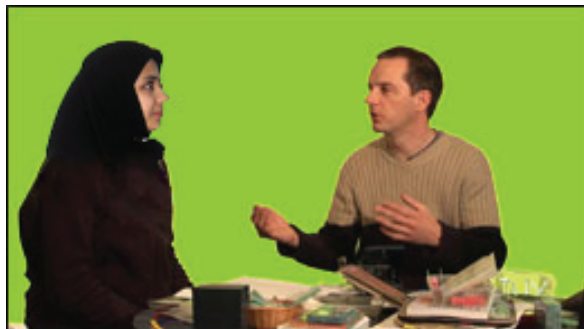
سینما همواره یکی از تأثیرگذارترین و پر مخاطب‌ترین رسانه‌ها در جهان بوده است. عوامل بسیاری دست در دست یکدیگر می‌دهند تا فیلم‌نامه‌نویس یا کارگردان، بتواند مؤثرتر و راحت‌تر از نویسنده، نقاش، آهنگ‌ساز و حتی کارگردان تئاتر، داستان و ایده‌ی خود را به مخاطبان برساند و حتی گاهی به آن‌ها تحمیل کند. یکی از این عوامل، «جلوه‌های ویژه» است که تقریباً با ظهور سینما در اختیار سینماگران بوده است؛ به طوری که امروزه بسیاری از بهترین فیلم‌ها، بدون جلوه‌های ویژه ساخته نمی‌شوند یا ساختن آن‌ها، بدون جلوه‌های ویژه لطفی ندارد.

بزرگ‌ترها به خاطر می‌آورند کینگ‌کونگ‌ها، ده فرمان‌ها و سندبادها که ده‌ها سال پیش ساخته می‌شدند، اکنون جایشان را به ای‌تی‌ها، گودزیلاها، تایتانیک‌ها و ارباب حلقه‌ها داده‌اند تا نسل جدید نیز از هیجان سینما لذت برد. به جرأت می‌توان گفت که دیگر فیلم‌مطرحی در جهان تولید نمی‌شود که جلوه‌های ویژه‌ی قوی نداشته نباشد.

امروزه با ظهور رایانه و پردازنده‌ها، جلوه‌های ویژه شکل و شمایل متفاوتی پیدا کرده است و این ابزارهای پیشرفته، قدرت و سرعت بیشتری به کارها داده است؛ برخی کارهای قدیم را بهتر انجام می‌دهد و برخی کارها، اصلاً بدون کامپیوتر ممکن نیست.

جلوه‌های ویژه چیست؟ جلوه‌های ویژه، تعاریف متعدد دارد؛ اما به طور ساده و خلاصه می‌توان گفت، «جلوه‌های ویژه، آن چیزهایی است که هنگام فیلم‌برداری دیده نمی‌شود؛ ولی در نمایش فیلم مقابل چشمان بیننده قرار می‌گیرد.»

در این مقاله، جلوه‌های ویژه را در دو دسته طبقه‌بندی می‌کنیم: اول جلوه‌های ویژه‌ای که حتماً همه باید ببینند و دوم آن‌که حتماً هیچ‌کس نباید ببیند! دسته اول، مانند یک تصادف معمولی اتومبیل‌ها در بزرگراه‌ها تا فوران آتشفشان‌ها و زلزله‌ها. در این موارد قطعاً کارگردان تلاش می‌کند تا آن‌ها با شدت بیشتر نمایش داده شود و بر هیجان کار بیافزاید. به این دسته، می‌توان

موجودات عجیب و غریب و تخیلی را نیز افزود.

بحث ما بیشتر در مورد دسته‌ی دوم است. امروزه متخصصان و جلوه‌های ویژه تلاش می‌کنند، مواردی که امکان فیلم‌برداری از آن‌ها وجود ندارد و فیلم‌بردارها خود باید به وجود بیاورند یا فیلم‌های گرفته شده را خوش آب و رنگ‌تر و واقعی‌تر کنند، ایجاد کنند هم‌چنین تلاش می‌کنند صحنه‌هایی را خلق کنند که وجود خارجی ندارند؛ ولی کاملاً طبیعی باید به نظر برسد؛ به طوری که بیننده متوجه کامپیوتری بودن آن نشود. نمونه‌های بی‌شماری را می‌توان مثال زد. آیا باورتان می‌شود که کشتی‌های غول‌پیکر با صخره‌ها و طوفان‌های همه درون یک استخر و با کمک یا ماکت کشتی ساخته شده باشد؟ مبارزه‌ی گلا دیاتور را با یک پلنگ به خاطر دارید؟ گلا دیاتور و پلنگی که هر کدام کیلومترها دور از هم فیلم‌برداری شده و با حریف خیالی جنگیده‌اند و سپس آن‌ها را نزدیک آورده و با یکدیگر تلفیق کرده‌اند. در همان صحنه‌ی گلا دیاتور، بسیاری از تماشاگران این مبارزه و نیز در کشتی‌های طوفان‌زده، مسافرانی که به این سو و آن سو پرتاب می‌شوند، یا وجود خارجی ندارند یا در «جای دیگر» از آن‌ها فیلم‌برداری و سپس با مهارت کپی‌برداری شده است.

این «جای دیگر» کجاست؟ چگونه دو تصویر را از محیط فیلم‌برداری جدا و با یکدیگر تلفیق می‌کنند؟ این، بحث اصلی این مقاله است که تلاش می‌کند شما را با این تکنیکی آشنا کند که به آن «کروماکی» یا تکنیک پرده‌ی آبی یا پرده‌ی سبز می‌گویند.

سای ویژ

کروماکی چیست؟

تصور کنید مجری یک برنامه‌ی تلویزیونی دارد از یک کارشناس فوتبال در مورد مسابقه‌ای که دیروز برگزار شده سؤالاتی می‌پرسد و هم‌زمان با این پرسش و پاسخ، تصاویری از بازی دیروز در پشت سر آن‌ها نمایش داده می‌شود و هم‌زمان، شما هم دو تصویر را دارید می‌بینید. شیوه‌ی این کار به این شکل است که پشت سر مجری و مهمان در استودیوی فیلم‌برداری یک پرده‌ی سبز رنگ نصب می‌کنند و پس از فیلم‌برداری رنگ سبز را از طریق نرم‌افزارهای ویژه‌ی این کار، مانند «پریمیر» و «افترافکت» حذف می‌کنند. حال به جای رنگ حذف شده، تصویر یا فیلم دیگری را می‌توان نمایش داد. باید دقت کرد که در لباس‌ها و اشیایی که داخل صحنه وجود دارد، رنگ آبی یا سبزی وجود نداشته باشد تا در کروماکی حذف نشود. با این روش می‌توانیم از یک ماکت کشتی، فیلم‌برداری کنیم و آن را درون یک اقیانوس قرار دهیم و هرقدر دلمان خواست، آن را به صخره‌ها بکوبیم؛ حتی اقیانوس را هم با فیلم‌برداری ماهرانه از یک استخر می‌توان به وجود آورد.

گفتیم که باید مراقب بود که در صحنه، اشیای هم‌رنگ با پرده‌ی سبز یا آبی وجود نداشته باشد؛ زیرا آن‌ها هم حذف می‌شوند. یعنی اگر ما از روی تعمد نیز بخواهیم چیزی را حذف کنیم، می‌توانیم؛ برای مثال اگر بخواهیم بازیگرمان یک دست نداشته باشد، می‌توانیم از یک دست‌کش هم‌رنگ پرده استفاده کنیم، برای این منظور، لباس‌های مخصوصی برای

اعضای بدن وجود دارد که در استودیوها از آن‌ها استفاده می‌شود و با آن، دست‌ها و پاها و حتی سر قطع می‌شود؛ سپس با استفاده از کامپیوتر تلاش می‌کنند، آن را به شکل کاملاً واقعی نشان دهند. با این توضیحات می‌توان گفت، کروماکی عبارت است از: حذف کردن یک رنگ از یک فیلم به منظور نمایش دادن تصویر دیگری به جای آن.

اگر کمی قدرت تخیل خود را به کار اندازید و در فیلم‌ها بیشتر دقت کنید، نمونه‌های کروماکی بی‌شماری را می‌بینید. در فیلم‌های رزمی که شخص با یک ضربه، چند متر آن سوتر پرتاب می‌شود، از نخ نامرئی برای جابه‌جا کردن شخص استفاده می‌کنند یا نخ رنگی را کروماکی می‌کنند. در خیلی از فیلم‌های جنگی، تصاویر را روی هم منطبق می‌کنند و صحنه‌های بدیعی می‌سازند یا همان‌گونه که توضیح داده شد، یک شخص و یک پلنگ، مجزا از یکدیگر فیلم‌برداری و با هم تلفیق می‌شوند؛ حتی گاهی بازیگری را که کروماکی کرده‌اند، در یک محیط مجازی و ساخته‌شده با نرم‌افزارهای قوی قرار می‌دهند. محیط‌هایی که امکان حضور در آن‌ها یا غیرممکن است یا هزینه‌ی بالایی دارد؛ مثل فضا و سیارات دیگر یا درون سفینه‌ی فضایی و زیردریایی یا حتی محیط‌های فانتزی و نقاشی‌مانند.

نکاتی که باید هنگام کروماکی در نظر گرفت

یک کروماکی خوب، حاصل کار گروهی خوب است. در کروماکی از پرده‌های ضخیمی که نور را منعکس می‌کنند، باید استفاده کرد. همین‌طور نورپردازی خوب باعث می‌شود که سایه‌ی کاراکترها روی پرده دیده نشود و کار کروماکی راحت‌تر و تمیزتر انجام شود. در صحنه اجسام هم‌رنگ یا حتی ترجیحاً نزدیک به رنگ پرده نباید وجود داشته باشد. از نرم‌افزار مناسب و افکت‌های دقیق باید استفاده کرد و ...

اکنون نرم‌افزارهای متعدد برای این کار وجود دارد که از آن میان، همان‌طور که اشاره شد، پریمیر و افترافکت در ایران رایج است. اگر به تدوین علاقه دارید، با پریمیر کار را شروع کنید و حتماً در کنار آن، افترافکت را فرا بگیرید تا بتوانید زیباترین جلوه‌های ویژه‌ی سینمایی را در خانه تجربه کنید.

در کروماکی از پرده‌های ضخیمی که نور را منعکس می‌کنند، باید استفاده کرد. همین‌طور نورپردازی خوب باعث می‌شود که سایه‌ی کاراکترها روی پرده دیده نشود و کار کروماکی راحت‌تر و تمیزتر انجام شود.